

Odrasli se igrajo z železnicami

Kdo izmed vas še ni sanjal pred svojim godom ali rojstnim dnevom o majhni železnici na pogon z električnim tokom, ki bi brzela na pravih tračnicah po sobi in pri kateri ne bi pogrešal ničesar, kar spada k temu obratu, niti semaforjev (signalnih drogov), premikalnic in čuvajnih hišic, niti predorov in kolodvorov. Treba bi bilo pritisniti na gumb in mali sobni ekspres bi se pričel premikati...

Vsi dečki sanjajo o taki železnici in zdi se, da ostanejo ljudje zvesti tem mladostnim sanjam še pozneje, ko se že davno prenehali nositi kratke hlače.

Pred nekaj tedni je bila v centralni dvorani Westminstera v Londonu (Westminster je zapadni mestni del Londona, kjer je anglikanska westminstrska opatija, v kateri kronajo in pokopavajo angleške kralje in druge znamenite moške) otvorena neobičajna razstava. Kamor seže oko obiskovalca, povsod vidi brzovozne lokomotive in premikalne (ranžirne) kolodvore. Tu je razstavljenih na stotine lokomotiv in tisoč vagonov vseh vrst in tipov, vse seveda v obliki — igračk. Vsega tega pa ni razstavila morda kakšna tvornica igračk, temveč društvo angleških graditeljev modelnih železnic.

Zdaj pa hočete seveda vedeti, kdo pripada temu društvu? V njem so včlanjeni ljudje vseh starosti in vseh poklicev. Najmlajši graditelj modelov je star 12 let, najstarejši pa ima že 76 let in je upokojen angleški polkovnik. Drugače so pa v društvu zdravniki, sodniki, učitelji, obrtniki, bančni uradniki in posestniki, ki imajo vsi eno skupno ljubiteljsko strast, da izdelujejo v svojem prostem času modele vseh vrst železnic. Kupiti izgotovljen model v trgovini in ga spustiti pod mizo v stanovanju, bi bil hud pregrešek zoper društvena pravila. Celo vsak vagon in vsak kos tračnic mora vsak sam izdelati.

Ti železničarski graditeljski si stavljajo seveda obilico vprašanj in ker niso naravno vsi v Londonu doma, so med seboj v živahnem dopisovanju kakor na primer zbiralci znamk (filatelisti). Tako vprašuje neki član društva,

po poklicu je zdravnik, društvenega tovariša iz Manchesterja: »Kako gradimo najnovejši tip brzovozne lokomotive in kaj ga loči od starejše oblike?« Ali pa: »Ali ste že preizkusili novi ameriški samogibni sistem premikalnic? Odkar ga uporabljam, mi še ni pod umivalnikom noben vlak iztiral«. Tako sprašujejo in delajo marljivo naprej. Gradijo centralne kolodvore z dvajsetimi pari tračnic in stikalne plošče, na katerih drobčkane raznobarvne žarnice označujejo, ali je proga »pod posteljo« prosta. Izpeljejo vam gorsko železnico v ostrih serpentinah (kačastih vzponih) po švicarskem vzorcu prav do omotične višine omare za obleko. Vsak kos pohištva, pa najsi bo to kopalna kad ali vodovod na steni, uporabijo za napeljavo, in če so se ene proge in smeri naveličali, razderejo vse in prično znova. Zakaj med tem časom so v velikem svetu izumili že nove vagon, nove premikalne kolodvore in nove lokomotive; modelne železnice pa tudi ne smejo zastarati! Tudi to bi bilo zoper društveno čast.

Sedaj si hočemo še enkrat malo bolj natančno ogledati nekaj stvari v tej obširni centralni dvorani. Kaj se vidi tamle, kjer je taka gneča? Pridrenjamo se bliže in vidimo kolodvor bodočnosti. Dvajset nadstropij je visok, opremljen z dvigali, premikajočimi se stopnicami, s podzemeljsko železnico in s pristajališčem za letala na ravni strehi. Škoda, da je vse skupaj le tri metre visoko in sedem metrov dolgo, kako radi bi s tega kolodvora potovali v široki svet!

Tako pa ostane obiskovalcem razstave le kratka tolažilna vožnja. Okoli razstavnega poslopja je speljana ozkotirna železnica, ki lahko pelje naenkrat 6 potnikov. Kdor obišče razstavo, se sme enkrat peljati z njo. Ko — od gledalcev zavidan — brzi po obsežnem razstavnem prostoru na prostem, mu morda pove kdo od sopotnikov, da so nekateri društveni člani zgradili že daljše proge, take, ki so bile dolge tri sto do štiri sto metrov.

Mi smo pa sedaj videli že dovolj in hočemo le še vedeti, ali se nahajajo med člani tega društva, ki grade za svojo zabavo majhne železnice, tudi strokovnjaki? Ne, teh ni. Vsi mogoči poklici so navedeni v seznamu članov, železničarji in železniški uradniki pa manjkajo in to je končno popolnoma

razumljivo. Kajti, kdor preživi svoje življenje na kolodvorih in v ropotajočih železniških vozovih, ta gotovo ne želi v svojem prostem času ničesar slišati o semaforjih in predorih. Romanika železnice ne neha tam, kjer pričeneja zaslužek ali pa borba za vsakdanji težko prisluženi kruhek.

Kako zelo pa ta šport, izdelovati modelne železnice, zanima ljudi na

Angleškem, je pokazala razstava. V prvih treh dneh jo je obiskalo sto tisoč ljudi; mnogi od njih so pri ogledovanju sami dobili veselje, da bi tudi delali take železnice in se z njimi igrali pod mizami stanovanja.

Pa si dajmo zdaj roko na srce: tudi marsikateri Zvončkar ne bi imel nič proti temu, če bi mogel postati član tega društva!

O radirki

Prav gotovo ima vsakdo od vas, kar vas je marljivih in pridnih šolarčkov in šolar, med svojimi šolskimi potrebščinami tudi radirko, ki marsikomu večkrat pomaga iz zadrege. Ali pa tudi veste, od kdaj se na svetu uporablja ta važna potreščina? V starih časih so poznali le radirni nož in radirni prah. Za izbrisavanje grafitnih črt, torej taktih, ki so narejene s svinčnikom, pa košček krušne sredice, o kateri že l. 1400. poroča neki italijanski učenjak z imenom Cennini. Da se

pa lahko uporablja za radiranje namesto kruha kavčuk, to je iztuh-tal Joao Hijacint Magelhaens, pravnik znamenitega pomorščaka. Tako so zabeležili l. 1772. v spisih pariške Akademije znanosti. Portugalci so mu kot izumitelju radirke l. 1918. postavili v Oportu spomenik. Leta 1775. so pričeli prodajati v Parizu gumaste kocke pod imenom »peau de nègre« (zamorčeva koža), imenovane tako zaradi njihove črne barve. Seveda je stala tedaj taka radirka, ki je bila komaj večja od 12 milimetrov, cele štiri franke, kar je bilo v tistih časih mnogo denarja. Danes dobite lepo »gumico« že za pol dinarja!

Krinke

Pisanega papirja najdeš gotovo nekaj pri hiši! Še košček kartona (tršega papirja), nekaj vrvice in kleja, pa imamo vse, kar potrebujemo. Karton urežemo po obliki obraza in ga spodaj zaokrožimo. Potem denemo ta kos papirja pred obraz, zaznamujemo s svinčnikom odprtine za oči, nos in usta in jih izrežemo. Mesti, kjer potegnemo skozi luknjici vrvco ali trak, pa prelepimo še s koščkom tenke lepenke, da se nam krinka ne raztrga. Nos je lahko trioglat (glej št. 3.) ali cevast (glej št. 2.), vlepimo ga na krinko na odgovarjajoče mesto (odprtino). Obrvi in trepalnice pa izrežemo po sliki 4. in 5. Ravno tako izrežemo brke in brado iz barvastega papirja. Lasje so narejeni iz istega papirja. Nalepljene gube in pege napravijo krinko še bolj šaljivo in zanimivo.

